

מראי מקומות- כבא בתרא ס'

(א) מאי חדר, שחלקו לשנים- פי' הרשב"ם, שאינו מוסיף חדר, אלא שחלקו לחדר שלו לשנים, שעשה מחיצה באמצעיתו, דכיון דבלא"ה יש לו רשות למלאות כל ביתו דיריין, א"כ אין להם טענה דמרבה עליהן את הדרך. וברשב"א אי' ביאור אחרת, דהכל תלוי אם יוצאין דרך פתח ביתו או לא, דאם יוצאין דרך ביתו ממש, א"כ יכול אף להוסיף ולבנות, דהיכא דהכל יוצאין דרך פתח ביתו, אין הדרך להוסיף דיריין אחרים (וביתר ביאור כ' הרמב"ן, דאז אין הדרך להשכיר לאחרים), ולכן אין חשש שירבה עליהן את הדרך.

(ב) לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח כנגד פתח וכו'- פי' הרשב"ם, אלא משהו ירחיק זה שלא כנגד זה, וטעם משום צניעות. ומה שהרחקה משהו מהני, כ' הרשב"א דכל שאינו רואה אותו להדיא אינו יכול לעכב עליו, דסוף סוף אי בעי קאי בחצר וחזי ליה. אבל היכא דליכא חצר, ואינו יכול לראות מלבד אותו פתח או חלון, אז אה"נ, צריך להרחיק ממנו עד שלא יוכל לראות מתוך שלו כלל. אולם תמה הרשב"א על הרשב"ם, דהא בחלון עלייתו לכאור' פשוט דצריך להרחיק ממנו לגמרי, דאין שייך לראות מה שעושה חבירו בעליי' מהחצר, וא"כ לא שייך ההיא סברא דאי בעי קאי בחצר וחזי ליה. וכיון דהמשנה סמך הא דחלון להא דפתח, א"כ כמו דבחלון ודאי צריך להרחיק לגמרי, מסתבר דגם בפתח צריך להרחיק לגמרי, דלא כשי' הרשב"ם.

(ג) מה ראה, ראה שאין פתחי אהליהם מכוונין זה לזה- פי' הרשב"ם, דמחנה ישראל כחצר השותפין דמי, דאין רה"ר אלא מחנה לוי' (דהא ברה"ר אין צריך להרחיק חלונו מחלון כנגדו). אולם הריטב"א כ' דלענין זה מה שרבים בוקעין בו במחנה ישראל עושה שהוא ג"כ רה"ר לענין זה, וכמבוי מפולש הוא, אלא שהם היו מחמירין על עצמן, וזה הי' שבחם.

(ד) אמר, ראויין הללו שתשרה עליהם שכניה- פי' תוס', משום דכתיב ותהי עליו רוח אלקים. אבל הרשב"ם כ' מדכתיב התם מה טובו וכו', ומשמע דמזה ילפי' הא דראויין הללו, וכו'. וביאר התורת חיים, דהי' בלעם רוצה להכניס בהם עין רעה, כמו שפי' רש"י עה"ת, וכיון שראה אותן נזהרין מעין רעה, שלא היו פתחיהן מכוונין מפני העין, חזר בו, והיינו דאמר מה טובו אהליך, טובה תחת רעה, שאילו היו פתחיהן מכוונין, היו אהלים רעים מפני עין רעה [ולפי דבריו, אין הדרשה מבאר מה שייך השראת השכינה דוקא, אלא לכאור' הביאור הוא, דכיון דאין בהם עין רעה, ממילא יהי' להם טוב, ובכלל זה השראת השכינה, וצ"ע].

(ה) לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות, הרי זו בחזקתה- פי' הרשב"ם, דטענין ללוקח ואומרים דאימר כונס המוכר לתוך שלו, אבל המוכר עצמו הי' צריך להביא עדים שכנס לתוך שלו, או שיטעון שני חזקה החזקתי, אבל לוקח אין צריך למטען מידי, אלא כך לקחתיה, ואי"צ לטעון איך הוציא המוכר הזיזין חוץ לרה"ר, דטוענין ללוקח. ולכאור' מתחלת דברי הרשב"ם משמע דאפי' היכא דצריך המוכר להביא ראיה (ולא סגי בטענה בעלמא), מ"מ יכולין לטעון ללוקח, ומשמע דטוענין ללוקח אפי' מה שלא הי' יכול המוכר לטעון. אולם ע' בכתב וחותם רעק"א (חלק שני, סי' ח', ד"ה הראי' הא') שכ' דאין לדייק כן מדברי הרשב"ם, דאדרבא, נידוק מסוף לשון הרשב"ם להיפוך, דנקט אבל לוקח לא צריך למטען מידי, דמשמע דאין מעלה ללוקח אלא דלא צריך לטענה, והוא במקום טענת המוכר, אבל במקום שהמוכר צריך בירור, גם הלוקח צריך בירור. וע' בתוס' רי"ד דכ' דלעולם טענין ליתמי אף מה שלא הי' האב יכול לטעון, ומה דמצינו במקור'א דלא אמרי' כן, ביאר התור"י לעיל (נב). דהיינו רק היכא דשם ידוע דהממון של אחרים היתה, או דבפשטות צריך להיות של אחר, אבל כאן, דשפיר י"ל דבשלו היו בנויין, ובני רשות הרבים רק רוצים למונעם מפני שהוא מזיקם, שפיר יש לטעון להו דאימור כונס לתוך שלו [כנ"ל בכוננת].

ומה דאי' בברייתא דיכול לסוד כל זמן שמשירר אמה, זהו היכא דסד בסתם סיד, דאז מותר אם משייר אמה. אבל הטור לא ס"ל כן, וכ' דמשמע מברייתא השני' דכל סיד מותר, והבין הב"י דס"ל להטור דהני ברייתות פליגי אהדדי, וע"ש שהרבה לתמוה על הטור.

(ט) **ואמרי לה לישוע הבן- פי' רש"י בב"ק (פ.)**, משתה שעושין לפדיון לבן הבכור. ותוס' שם פי' שהיו עושין סעודה להא דהילד נושע

ונמלט ממעי אמו [ולכאור' לדברי תוס', ק', דלמה זה סיבה כ"כ לגזור על עצמנו שלא לישא אשה. ואף לשי' רש"י, אם כל הגזרה הי' על הסעודה ולא על המצוה גופא, לכאור' ק' לומר דמשום זה הי' מקום לגזור שלא לישא אשה. ואולי סברו דאם מתחילין בזה, מסתמא יגזרו גם עוד גזירות על המצוות גופייהו, וצ"ע].

(י) **דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לישא אשה-** הק' תוס', הא כתיב פרו ורבו, ותי' דאה"נ, מיירי דוקא במי שכבר יש לו בן ובת. ובתורת חיים אי' דלכאור' לאו קושיא היא, שהרי יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה, ודברי תוס' צ"ע.

(יא) **שנגזור על עצמנו שלא לישא אשה-** פי' החתם סופר, דכשהגוים גוזרים כלי' ח"ו על כלל ישראל, הרי הקב"ה "מוכרח" להושיענו, שהרי נשבע בשמו הגדול שלא יהי' כלי' לישראל. אבל היכא דגוזרין גזירות, אז ישראל צריכין לקיים גזירתם, והקב"ה מסתיר פניו. ולכן ראוי לגזור על עצמנו שלא לישא אשה, להכריח (כביכול) הקב"ה להושיענו כדי שלא נבוא לידי כלי' ח"ו (וע"ש שביאר השו"ט בין עמרם למרים דלכאור' ג"כ נוגע לסוגיין).

(יב) **מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין-** פי' הרשב"ם, דמשום דלא יוכלו לעמוד בה יבטלוה ונמצאו מזידין, לכך לא גזרי'. ואי' בקובץ שעורים (רס"ח), דלכאור' לפ"ז לשון שוגגין לאו דוקא הוא, שהרי נמצא דבאמת אין כאן איסור להיות עובר בשוגג, דהא לא תקנו כלל. אבל דייק מדברי הרשב"ם גופי' דלא כן, דכ' הרשב"ם דמוטב שיהיו שוגגין במה שלוקחין נשים שאינם סבורים שיש איסור בדבר, ומשמע דבאמת יש איסור בדבר, אע"פ שלא גזרו, וק', איזה צד איסור יש בה. וביאר דלכאור' צ"ל דבעצם ראוי להיות אסור,

(ו) **דידך לרה"ר מפיק, מאן מחיל גבך-** הק' הקובץ שעורים (רס"ו), הא לעיל (כג.) אי' דאחיל בני רה"ר גבי', ופירשו בתוס' שם, דהיינו ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר, שהרשות בידם, ומ"ש הכא דלא אמרי' הכי. ותי' דבעצם הי' שייך זה ג"כ, אבל כאן אינו יכול לטעון כן, דאילו הי' כן, הי' אוושא מילתא ויהי' ידוע לכל, ובשלמא אם טוען ברי כן, אז מקבלים טענתו ונאמן, אבל אם אינו טוען כן, ואין ידוע לעולם, אז לא טענין כן מעצמנו.

(ז) **לקח חצר מסוידת מכורית מפויחת, הר"ז בחזקתה- ע' בב"ח (או"ח תק"ס, סוף אות ב')** שהעיר אהא דרוב פוסקים השמיטו דין זה. וכ' דס"ל כתוס' בסוגיין, דמה שהוא בחזקתה היינו משום דמסתמא נבנה קודם חרבן הבית, ובזמן הזה ליכא למימר הכי, ולכן אפי' אם לקח חצר מסוידת, צריך לקלוף הסיד. אבל הביא דהרמב"ם הביא דין זה למעשה, וכ' דאולי ס"ל להרמב"ם דמה דאמרי' דהרי זו בחזקתה, אי"ז כתוס', אלא היינו משום דיש לסמוך שהבית הי' מקודם של גוי, ופשוט דאם הי' של גוי דאין צריך לחזור ולקלוף אותה כשקונה אותה ישראל. אלא דסיים דמ"מ לפי"ז אין להקל כשקונה הבית מישראל. **וע"ע בט"ז (שם, סוס"ק א')** דכ' דבאמת הרמב"ם ס"ל כהטור, דבאמת אינו נוגע כ"כ בזמן הזה, אלא דדרך הטור שלא לכתוב מילי דלא שכיחי, ולא שכיח עכשיו להיות בית שהי' נבנה מזמן המקדש, ודרך הרמב"ם לכתוב מילי דלא שכיחי, לכן שפיר כתבה הרמב"ם. ולכן העיר הט"ז על מה שפסק השו"ע שם כהרמב"ם דהרי הוא בחזקתה, דהא כמעט אינו נוגע שיהי' הלכה זו באמת נוגע שיהי' יכול לסמוך שהרי הוא בחזקתה (וגם אין דרך של השו"ע לכתוב מילי דלא שכיחי).

(ח) **ת"ר, לא יסוד אדם את ביתו בסיד, וכו'-** בהמשך הגמ' אי' בסוף הברייתא שאחר זה, דסד אדם את ביתו בסיד, ומשייר בה דבר מועט. וע' בבית יוסף (או"ח תק"ס, א') שהבין דהרמב"ם כ' ליישב סתירה זו בברייתות, דמה דאמרי' דלא יסוד כלל, היינו סיוד מלכים, דאסור אפי' אם משייר אמה.

אלא שא"א לגזור, ובכה"ג שפיר שייך לומר
דלא סבורים שיש איסור בדבר, דהיינו דלא
סבורים שיש אפי' מקום להיות אסור.
וע"ש עוד שהביא מהמרדכי בהבא על יבמתו
דכ' דמה שאנו שוהים טפי מעשר שנים עם
אשה שלא ילדה, ואין כופין להוציא, היינו
משום דבדין היו צריכין לגזור שאין נושאת
נשים בכלל, ולכן לכה"פ אין כופין אותו
להוציא, אלא דהק' עליו הקו"ש דא"כ בזמן
הגמ' צריך להיות הדין כן ג"כ, וצ"ע נולכאו' עוד
יש להעיר, דהמרדכי לכאו' לא ס"ל כהו"ס בסוגיין, דכל הדין שייך
במי שכבר קיים פרו ורבו, דהמרדכי מפרש הסוגיא ביבמות, דמיירי
דוקא במי שעדיין לא קיים פרו ורבו, וצ"ע].